

OBS! I detta beslutsexempel kombineras krav på att inkomma med en provtagningsplan med att också utföra utredning enligt planen. Avseende ett föreläggande där flera olika krav kombineras på detta sätt kan det vara särskilt svårt att formulera beslutet tillräckligt precist. Detta bör hållas i åtanke om ni väljer att besluta om ett sådant föreläggande.

Beslut 2015

ABC AB

000 00 STADEN

Föreläggande om att inkomma med provtagningsplan och om att genomföra miljöteknisk markundersökning i Staden

Beslut

Länsstyrelsen förelägger med stöd av 26 kap 9 § miljöbalken samt med hänvisning till 2 kap 8 § och 10 kap 1, 2, 4, 6 §§ miljöbalken ABC AB (000000-0000) att genomföra nedanstående punkter:

1. Inkomma med en provtagningsplan enligt bilaga senast 3 månader efter att beslutet har vunnit laga kraft.
2. Att genomföra en miljöteknisk markundersökning enligt framtagen, och av Länsstyrelsen godkänd, provtagningsplan enligt punkt 1 i föreläggandet. Genomförandet av undersökningen ska följa det som framgår i bilaga.
3. Redovisa resultatet av undersökningen i enlighet med punkt 2 i föreläggandet. Vad som ska ingå i rapporten framkommer av bilaga.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas till Mark- och miljödomstolen, se bilaga.

Bakgrund

Objektet bedöms tillhöra riskklass 1, mycket stor risk för människa och miljö, baserat på förekomsten av mycket farliga föroreningar och närheten till vatten. Det är ett av de mest prioriterade objekten i länet.

Området har undersökts tidigare, bland annat en miljöteknisk markundersökning 2012, och undersökningarna visar att området är förorenat och på vissa ställen med mycket höga halter. Men det är relativt få och begränsade undersökningar som är gjorda och därför är det viktigt att mer omfattande utredningar görs för att få en bättre kunskap om föroreningssituationen.

På området har det bedrivits olika verksamheter från 1915 och fram till 2010. Verksamheterna har bland annat varit massafabrik, plaståtervinning, tjärkolstillverkning och metallåtervinning.

1971 etablerades Metall AB på området. Verksamheten innebar kabelbränning samt återvinning av metaller ur skrot. När de lade ned 1977 startade Granulering AB en mekanisk kabelgranulering som de bedrev fram till 1997.

2014 tog Länsstyrelsen fram en ansvarsutredning för att bedöma vilka verksamhetsutövare samt fastighetsägare som kan ses som ansvariga för undersökning av området. Ansvarsutredningen skickades ut till berörda verksamhetsutövare och fastighetsägare som gavs möjlighet att inkomma med synpunkter. Länsstyrelsen har vägt in inkomna synpunkter i ansvarsutredningen.

Syftet med den förelagda miljötekniska markundersökningen är att få bättre kunskap av föroreningssituationen, åtgärdsbehovet samt få en fördjupad riskbedömning med avseende på människans hälsa och miljön.

Utförda undersökningar

Det har utförts undersökningar på området omfattande mark, grund- och ytvatten, sediment samt biota.

Undersökningarna på mark visar på höga halter av bland annat dioxin, PAH, tungmetaller (ex koppar, bly, zink) och petroleumprodukter. Grundvattenundersökningen visade på förhöjda halter av koppar, zink, PCB. Ytvattenundersökningarna påvisade förhöjda halter av tungmetaller, dioxin och plana PCB. De utförda sedimentundersökningarna påvisade kvicksilver, koppar, nickel, PAH, plana PCB, dioxin samt alifater. Fiskundersökningar har visat på förhöjda halter av kvicksilver och det har detekterats PCB, koppar, mangan, zink och cesium.

Undersökningarna visar på att området är förorenat av tungmetaller och organiska föroreningar, många av föroreningarna bedöms ha mycket hög farlighet.

Aktuella bestämmelser

På objektet är det konstaterat att det finns föroreningar och därmed är 10 kap miljöbalken tillämpligt. De utsläpp som orsakat föroreningsskador inträffade före 1 augusti 2007 vilket innebär att den äldre lydelsen av 10 kap miljöbalken gäller.

I detta beslut har Länsstyrelsen använts sig av följande bestämmelser:

- 2 kap 8 § miljöbalken som säger att alla som bedrivit en verksamhet som medfört skada eller olägenhet för miljön ansvarar för att denna avhjälps i den omfattning som anses skäligt enligt 10 kap miljöbalken.
- 10 kap 1 § miljöbalken som säger att 10 kapitlet ska tillämpas på mark- och vattenområden samt byggnader som är så förorenade att de kan medföra skada eller olägenhet för människans hälsa eller miljön.
- 10 kap 2 § miljöbalken som anger att den som bedrivit en verksamhet som bidragit till föroreningen är ansvarig för efterbehandling.
- Enligt 10 kap 4 § miljöbalken är det den efterbehandlingsansvarige som i skälig omfattning ska utföra eller bekosta de efterbehandlingsåtgärder som behövs.
- 10 kap 6 § som säger att om flera verksamhetsutövare är ansvariga ska de solidariskt ansvara i den omfattning det bedöms skäligt.
- Enligt 26 kap 9 § miljöbalken får en tillsynsmyndighet meddela de förelägganden eller förbud som behövs i ett enskilt fall för att miljöbalken samt föreskrifter, domar eller andra beslut, som har meddelats med stöd av balken ska efterlevas.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen bedömer att ABC AB (000000-0000) är ansvarigt för såväl den verksamhet som bedrevs under namnet Granulering AB som för den verksamhet som bedrevs av Metall AB.

Granulering AB och ABC AB har samma organisationsnummer (000000-0000) därför gör Länsstyrelsen bedömningen att ABC AB har ansvar för den verksamhet som har bedrivits av Granulering AB.

Ansaret för Metall AB's verksamhet följer med eftersom det skett en inkråmsöverlåtelse och verksamhet fortsatte bedrivas, se rättpraxis genom domarna Tärnsjö Garveri MÖD M 3001-12 och Arvemet MÖD M 9822-02.

Länsstyrelsen gör bedömningen att det har varit en liknande verksamhet under åren 1971-1997 när det har bedrivits kabelbränning och kabelgranulering.

Länsstyrelsen riktar föreläggande mot ABC AB om att genomföra miljöteknisk markundersökning inom det område som är markerat på kartan. (OBS! Kartan saknas i detta exempel).

Skälighet

Vid ansvarsfrågor ska det göras en skälighetsbedömning enligt 10 kap 4 § miljöbalken. Det innebär att det ska göras en bedömning vad som är skäligen att en verksamhetsutövare ansvarar för genom att bland annat ta hänsyn till hur dåvarande miljökrav uppfylldes och vid vilken tidpunkt som föroreningarna uppkom. När det gäller utredningar och undersökningar har det i praxis bedömts att det generellt sett är skäligen att kräva det av ansvarig verksamhetsutövare (se exempelvis MÖD 2003:127, MÖD 2005:30 och MÖD 2006:36).

Genomförda undersökningar visar på höga halter av föroreningar som med stor sannolikhet kommer från metallåtervinningen. Därför bedömer Länsstyrelsen att det är skäligen att ABC AB utför undersökningar.

Solidariskt ansvar

Om flera verksamhetsutövare är ansvariga kan ansvaret fördelas solidariskt mellan dem enligt 10 kap 6 § miljöbalken. Tillsynsmyndigheten kan välja att vända sig mot en, flera eller alla verksamhetsutövare som har del i föroreningen, detta gäller både nuvarande och tidigare verksamhetsutövare. Verksamhetsutövaren kan därefter vända sig till mark- och miljödomstolen för en fördelning av det solidariska ansvaret, se 21 kap. 1 § 7 punkten miljöbalken.

I ansvarsutredningen bedömer Länsstyrelsen att det finns två verksamhetsutövare som är ansvariga för föroreningarna på området. Länsstyrelsen förelägger den verksamhetsutövare som bedöms ha störst skälighet i föroreningssituationen att genomföra ytterligare undersökningar. Verksamhetsutövaren kan därefter vända sig till mark- och miljödomstolen för en fördelning av det solidariska ansvaret.

Upplysningar

Om miljötekniska markundersökningen inte utförs inom utsatt tid har Länsstyrelsen möjlighet att förena föreläggandet med vite eller verkställa beslutet på verksamhetsutövarens bekostnad, se 26 kap 14 § samt 26 kap 17 § miljöbalken.

Länsstyrelsen tillhandahåller rapporter från tidigare genomförda undersökningar. Om verksamhetsutövaren önskar ytterligare information och kartor inför undersökningen kan Länsstyrelsen tillhandahålla det som finns i Länsstyrelsens arkiv.

Länsstyrelsen

Bilaga: Krav på provtagningsplan, miljöteknisk markundersökning samt redovisning i enlighet med föreläggande.

Genom ett beslut den 17 mars 2015 har ABC AB förelagts om att inkomma med en provtagningsplan, genomföra en miljöteknisk markundersökning samt redovisa resultatet av denna. Detta ska genomföras i enlighet med vad som framkommer i beslutet samt i denna bilaga.

Framtagande av provtagningsplan

- En skriftlig provtagningsplan omfattande det område som är markerat på kartan (OBS! Kartan saknas i detta exempel) ska lämnas in till Länsstyrelsen senast 3 månader efter det att beslutet har vunnit laga kraft.
- I provtagningsplanen ska det framkomma hur den miljötekniska markundersökningen ska genomföras för att motsvara nivån för förstudie etapp 2 enligt Naturvårdsverkets Kvalitetsmanual (senaste utgåva). (Kvalitetsmanualen är framtagen för bidragsobjekt men begreppen kan även användas för privatfinansierade objekt).
- Provtagningsplanen ska omfatta följande medier;
 - Mark
 - Ytvatten
 - Grundvatten
 - Sediment
 - Byggnader (avser brännugnarnas insidor)
- Provtagningsplanen ska innehålla beskrivning hur följande parametrar ska undersökas i de olika medierna:
 - Metaller (minst kadmium, kvicksilver, bly, koppar, zink, krom, nickel, arsenik, kobolt)
 - petroleumprodukter (minst aromater, alifater, BTEX)
 - PAH
 - oxy-PAH
 - PCB
 - Bromerade flamskyddsmedel
 - Dioxiner/furaner
 - Ftalater
 - TOC
 - pH
 - DOC
 - Suspenderat i grundvatten.

Genomförande av undersökningarna

- Undersökningarna ska genomföras i enlighet med inlämnad provtagningsplan och ska påbörjas senast 3 månader efter att Länsstyrelsen meddelat att det inte finns några invändningar mot provtagningsplanens utformning.
- Länsstyrelsen ska informeras om planerad tidpunkt för undersökningar minst två veckor innan undersökningarna påbörjas.
- Undersökningen ska utföras av personer som har certifiering eller motsvarande inom miljötekniska markundersökningar.
- För analyser ska ett ackrediterat laboratorium anlitas.

- Detektionsgränserna ska med marginal vara anpassade till aktuella nationella riktvärden. Om svenska värden saknas ska aktuella internationella riktvärden användas. Indelning av fraktionerna ska vara anpassade till aktuella riktvärden.
- Analysresultaten ska jämföras med aktuella riktvärden samt platsspecifika riktvärden.
- Undersökningen ska följa SGF's Fälthandbok Miljötekniska markundersökningar Rapport 2:2013

Redovisning

- Resultatet av de genomförda undersökningarna ska redovisas i rapportform till Länsstyrelsen senast 6 månader efter att undersökningarna har genomförts.
- Rapporten ska skickas till Länsstyrelsen i digital form.
- Rapporten ska motsvara det krav som finns för förstudie etapp 2 i Naturvårdsverkets Kvalitetsmanual, senaste utgåva.
- I bedömningen av föroreningsituation, åtgärdsbehov och riskbedömning ska även tidigare undersökningar ingå.
- Av redovisningen ska det framgå:
 - Ett förslag på riskklass
 - En beskrivning av föroreningsituationen
 - Om det finns ett behov av framtida undersökningar och i så fall vilken/vilka typ av undersökningar
 - Om det finns ett åtgärdsbehov och i så fall förslag på lämpliga åtgärder
 - En preliminär formulering av övergripande åtgärds mål
 - En fördjupad riskbedömning med avseende på människans hälsa och miljön.
 - Dokumentation (exempel fotografier) från provtagningen samt karta med provpunkterna inkl koordinater.
 - Så långt det är möjligt, ett klarläggande av föroreningarnas farlighet, föroreningsnivån, påverkan, spridning, omgivningens känslighet och skyddsvärde samt risker med att inte vidta någon åtgärd.
 - En problembeskrivning och konceptuell modell